

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ
В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ:
ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

ІННОВАЦІЙНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В СУЧАСНІЙ ОСВІТІ: ВИКЛИКИ, РЕАЛІЇ, СТРАТЕГІЇ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
ІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ВІДКРИТОГО
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
ОНЛАЙН-ФОРУМУ

Київ, 15–16 червня 2021 року

■ ТВОРЧІСТЬ — ОСНОВА НАУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Віталій Миколайович Харитонов,
доцент кафедри геології і прикладної мінералогії
Криворізького національного університету,
кандидат геологічних наук,
м. Кривий Ріг
wdnh72@gmail.com

Таїсія Іванівна Харитонova,
вчителька фізики
Криворізького природничо-наукового ліцею
Криворізької міської ради,
вчителька вищої категорії,
м. Кривий Ріг
hata.7072@gmail.com

*Творчість — це духовна діяльність,
результатом якої є створення
оригінальних цінностей, які встановлюють
нові, невідомі раніше факти, властивості
і закономірності матеріального світу
і духовної культури.*

О. Г. Спіркін

Творчість як категорія розглядається у філософії, психології, соціології та культурології. У філософії «творчість» розуміють як діяльність людини чи групи осіб, що спрямована на створення нових матеріальних і духовних цінностей [1]. Філософія розглядає творчість у чотирьох площинах, кожна з яких відповідає аксіології, методології, гносеології і онтології.

В аксіологічній площині творчість відіграє провідну роль серед загальнолюдських цінностей сучасної цивілізації. З точки зору методології творчість є предметом комплексного (фундаментальні і прикладні науки) вивчення людини. Гносеологічний аспект творчості полягає в тому, що її сприймають як систему полімодальних категорій, збудовану на багатофакторному концептуальному підґрунті, яка поєднує весь широкий діапазон якісних і кількісних характеристик буття: індивідуальне, діалогічне, групове тощо. В онтологічній площині творчість розглядають як одну з найвищих форм буття, що відповідає ступеню розвитку людини, завдяки

якому її активність проявляється через продуктивну рефлексійну діяльність, обумовлену соціальними умовами [2].

У психології творчість — це структурована єдність здібностей, яка притаманна індивіду. Це ієрархічно-організована система, що визначає рівень і кількість розумових процесів, які орієнтовані на пристосування до незнайомих, до швидкозмінних ситуацій. Також психологи уявляють творчість як ознаку розвитку особистості, через творчість фіксується перехід на вищий інтелектуальний рівень. Творчо розвинута персону вирізняється серед інших представників популяції здатністю вирішувати більш якісно за той самий термін певну низку завдань, які періодично виникають у різних життєвих ситуаціях. У зв'язку з цим у соціології творчих людей відокремлюють у соціальну групу, на яку покладається вирішення специфічних інтелектуальних і духовних завдань [3].

У культурології як творчість розуміють процес створення нового від початку (формалізація «ідеальної моделі») до фінальної стадії (втілення ідеї у дійсність). Людина в культурі є суб'єктом творчої діяльності. Кожен акт творчості передбачає розум, задумок, майстерність та інтелектуальний пошук [4].

Враховавши всі чотири аспекти творчості, можна охарактеризувати її як діяльність: а) покликану на створення якісно нового, що має суспільно-історичну унікальність і відрізняється неповторністю й оригінальністю від відомого дотепер; б) притаманну для людини, оскільки неможлива без суб'єкта творчої діяльності (творця). Формалізовано творчість означає виконання творчих завдань, тобто розв'язання проблемних ситуацій, які виникають у будь-якій сфері діяльності або у повсякденному житті. Впоратися з ними можна двома шляхами: 1) комбінаторним — застосувати комплекс заходів, який включає відомі стандартні рішення; 2) творчим — вигадати нову методологію або якісно нове розв'язання проблеми.

На сучасному рівні розвитку суспільства постає нагальна потреба у висококваліфікованих спеціалістах з дослідницьким вмінням, підготовлених до вирішення проблемних ситуацій. На думку авторів [5], закладання такої якості фахівця відбувається на самому початку вищої освіти. Сформовані в цей час пізнавальний інтерес, творчі здібності, дослідницькі вміння і навички складають міцний фундамент вправності майбутнього спеціаліста.

Отже, важливим елементом у цьому процесі є розкриття творчого потенціалу в молодій людині ще до вступу до ЗВО. У зв'язку з цим ключовою ланкою є створення умов наукової діяльності школярів у рамках Малої академії наук України. Саме через наукову творчість учні мають змогу долучитися до діяльності, спрямованої на продукування нових знань, які через академічну апробацію поповнюватимуть систему науки. Виявити творчий потенціал школяра можна, якщо зважати на його природну обдарованість. Що ж робити, коли талант не має явного прояву? На думку авторів, учнів слід провести за алгоритмом наукової діяльності. Накопичення знань через опрацювання результатів попередників і натурні спостереження є кількісним підґрунтям до якісного переходу на новий рівень розуміння наукової проблеми. Завдяки цьому юний дослідник здатен продукувати нові ідеї, наукові гіпотези і варіанти рішення. Саме через симбіоз особистого творчого джерела і наукової методології можна зрушити важелі, що наблизять учня впритул до відкриття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шумилин А. Т. Проблемы теории творчества. Москва : Высшая школа, 1989. 143 с.
2. Невлева И. М. Философия творческого поиска — космогенез, вселенское вечное совершенствование. *Научные ведомости БелГУ. Сер. Философия. Социология. Право.* 2012. № 2 (121). Вып. 19. С. 283–293.
3. Новая философская энциклопедия. 2-е изд., испр. и доп. Москва : Мысль, 2010. Т. 1. 816 с.
4. Жуков В. Ю. Основы теории культуры : учеб. пособие для студентов вузов. Санкт-Петербург : СПбГАСУ, 2004. 227 с.
5. Мантур-Чубата О. С., Гиренко В. О., Гльницька А. І. Особливості творчої праці у дослідницькій діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство.* 2018. Вип. 21 (2). С. 5–8.